

Продължава от стр. 1

**Б**раян Мърфи от *Асошиейтед Прес* анализира ситуацията така: в Гърция главата на влиятелната Гръцка православна църква архиепископ Христулос, заяви, че няма да се противопостави на евентуално „карифино отделяне“ на църквата от държавата, което ще позволи на църквата да запази данъчните си облекчения и останалите привилегии, но ще попречи на клира да председателства официални събития като полагагането на клетва на политически лидери.

Анкета на Института за проучване на гръцкото обществено мнение през януари установи, че близо 60% от гръците подкрепят премахването на официалния статут на гръцката православна църква.

Англиканският клир във Великобритания, където кралицата е формален лидер на англиканската църква, постепенно се отказва от практиката да изрича молитви за монарха - още една малка, но забележима пукнатина в църковно-държавната структура.

Норвегия, която не е член на ЕС, но поддържа тесни икономически връзки с блока, през април 2006 г. започна да разглежда въпроса за това, дали да раздели църквата от държавата след 469 години лутеранство като официална религия. Правителствена комисия препоръча разделянето през януари, но то не може да стане факт поне до 2014 година заради правилата за промени в конституцията. Съседна Швеция премахна официалния статут на лутеранската църква през 2000 година.

Европейците са разделени по въпроса за мястото на религията в обществото. Средно 46% от тях са съгласни с твърдението, че тя е много важна, докато 48% не са. Има обаче силна степен на хетерогенност между страните членки. В двата края са Естония с 20% и Кипър с 81%, подкрепящи твърдението, че религията в нашето общество е много важна. В България тези проценти са 20, а в Румъния 37.

В основата на дебата за еднородните бракове, легализирането на марихуаната и абортите стои същият въпрос - доколко религията трябва да диктува мо-

ята. И държави като България, в които обществото е затворено, с тежко тоталитарно наследство и още неузряло за свободата на религията (тя се решава все още само на политическо ниво); общество, което гледа с подозрение на традиционни протестантски вероизповедания; което вътрешно не може да се

свобода, сексрафика, Судан и СПИН-а в Африка. Евангелистите набират такава сила, че на президентските избори в САЩ през 2004 година религията се оказа по-силен електорален признак от пола, възрастта или класата.

„Все по-очевидно става, че хората по цял свят се събират около една пресечна точка

форми като начин да се възползват от общественото безпокойство поради нарастването на ислямските общности и турската кандидатура за членство в ЕС. В момента за европейското религиозно наследство се споменава само в преамбюла на конституцията, и то в само в общи линии.

„Кризата, която раз-

практически една и съща и според Библията в края на краищата ще се примирят. Това е тенденция на завладяване на обществения дух от религиозност, само че придружена с освобождаване от морала, който религията носи, това е еkleктична религия, повик за лесна, удобна и универсална такава освободена от притесняващи догми.

Според експертите това, което може да се наблюдава през следващите десетилетия, е засилено присъствие на религиозно ориентирани групи, опитващи се да дадат насока на обществената политика, докато Европа става все по-разнолика в културно и религиозно отношение.

„Без изобщо да изличи религията от лицето на света, модернизацията ражда нова генерация от обиграни и отворени към технологиите религиозни движения - пише Тимоти Шах, - включително евангелисткото протестантство в Америка, „Хиндута“ в Индия, салафитския и ухабитския ислям в Близкия Изток, петдесетничеството в Африка и Латинска Америка, както и „Опус деи“ и харизматичното движение в католическата църква. Религиозният разцвет се дължи не толкова на връщане към религиозната правоверност, колкото на експлозия не неоортодоксалисти.“

„Секуларизмът е все по-нестабилен като система за обяснение и предсказване на курса в глобалната политика. В нея печели Господ - заключват Тимоти Шах и Моника Тофт. - А модернизацията, демократизацията и глобализацията засега само го правят по-силен.“

Бих казала, че протестантският ни произход като адвентисти определено не ни причислява към неоортодоксалистите, въпреки славата ни на използващи новите технологии. Но в оформицията се „нов пейзаж“ можем да заемем няколко места. Можем да се затворим в обществото си като аполитични вярващи, чиято религия е личен въпрос, изтласкани от тенденцията за свобода от религията в политическия и обществен живот. От друга страна, като членове на обществото и съвременници на 21 век не може да не ни повлияе новото религиозно чувство за християнство, размесено с мистика, харизматизъм и окултизъм. Още повече че именно религиозното преживяване липсва в изсушеното от логиката на доктрините ни поклонение. Трябва ни верен компас, за да хванем добрия среден път.

Продължава на стр. 6

## ПРАКТИКУВАЩИТЕ

# ВЪРА

## И ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ

рала и законите. Както го наричат - битката на светския секуларизъм срещу опита на религията. „В съвременната демокрация преобладава секуларизмът, той е органично свързан с чистата логика, с идеята за разума, а религията, в която е втъкан опитът на миналото и традицията, изглежда в отстъпление - пише Цончо Цончев, главен редактор на електронното издание *Media Times Review*.

Например, когато една Канада, Европа или Америка бъдат изправени пред въпроса дали да се узаконят хомосексуалните бракове и отглеждането на деца в подобни семейства, логиката на защитниците на бракове се опира на идеите за толерантността, човешките права и свободата, а опитът и традицията на християнското семейство и въобще същността на брака като естествено, доказано във времето съжителство между мъж и жена, изцяло се забравят.“

Така в Европа се дискутира вече не въпросът за свобода на религията, а за свобода от религи-

ориентира в плурализма и разнообразието - вероятно ще прескочи цяла фаза на обществения дебат, влизайки в ЕС, и хаосът ще стане по-голям.

Втората тенденция не само в Европа, но в световен мащаб, е възраждане на религиозното чувство. Според Тимоти С. Шах и Моника Д. Тофт<sup>1</sup> Бог печели над светския секуларизъм. „Доказателство за това бяха иранската революция от 1979 година - пишат те, - възходът на талибаните в Афганистан, възраждането на шиитите и религиозните конфликти в следвоенен Ирак, както и скорошната победа на „Хамас“ в Палестина. Не всички гръмотевици обаче се пращат от Аллах. Борбата срещу Апартейда в Южна Африка през 80-те и началото на 90-те години бе стимулирана от видни християнски водачи като архиепископ Дезмънд Туту. Хиндуистките националисти в Индия изненадаха международната общност, когато през 1998 г. свалиха от власт управляващата партия и след това направиха опити с ядрени оръжия. Американските евангелисти продължават да изненадват американския външнополитически елит със своя активизъм и влияние по региони въпроси, като например религиозната

- всемогъщия Бог“, заявява Ахмединеджад в писмо до американския президент Буш.

Така е и в ЕС. Много от новоприетите страни членки са сред най-изявените поддръжници на неуспешния опит да се издейства споменаване на Бога и християнството в европейската конституция, която на практика отиде в трета глуха след негативния вот на гласоподавателите във Франция и Холандия миналата година.

Германският канцлер Ангела Меркел заяви миналата година, че „християнството е формиращо Европа по решаващ начин“ и трябва да бъде отразено в една бъдеща конституция.

По време на предишни преговори стана ясно, че най-силните поддръжници на „божественото присъствие“ в конституционния договор са Испания, Италия и Полша. Подобни послания отекват в изявленията на някои десни политически групи като Австрийската партия на свободата и Британската национална партия, които все повече се ориентират към прохристиянски плат-

деля Европа, е от културен характер. Християнската ѝ идентичност се развива“, бе посочено в изявление на високоставени католически

и православни пратеници след тридневна среща във Виена през май миналата година. В съвместна декларация в преобладаващо мюсюлманска Турция папа Бенедикт XVI и духовният водач на над 250 православни църкви от цял свят - Вселенският патриарх Вартоломей Първи, подчертаха необходимостта „да бъдат съхранени християнските корени“ в европейската култура, но същевременно тя да остане „отворена към другите религии и техни културен принос“.

„За добро или лошо религията отново се утвърждава като сила в Европа“, отбелязва Герхард Робертс, преподавател по политически и религиозни науки в университета в германския град Трир. „Ерата на светския рег върви към края си. Оформя се нов пейзаж“, допълва той.

Тези две тенденции са напълно съвместими една с друга. Те не са противоречиви, а са